

Fira de Museus i Educació al Museu Marítim de Barcelona

MIREIA MAYOLAS CRÉIXAMS

Responsable del Centre de Recursos Educatius del Museu Marítim de Barcelona

Coincidiendo con las «X Jornades de Museus i Educació», el Museu Marítim de Barcelona ha organizado una feria de propuestas educativas para escolares realizadas por los museos y que bajo el subtítulo «salir del aula, recursos educativos para la enseñanza» pretendía ser una plataforma de diálogo para el intercambio de pareceres, de informaciones y de experiencias entre técnicos de educación de los museos y de los centros de enseñanza reglada. Durante cuatro días, más de un centenar de instituciones museísticas de toda Catalunya han desplegado en sus “stands”, los recursos y las propuestas educativas que destinan al público escolar: desde talleres y visitas teatralizadas a materiales didácticos de toda suerte.

Coinciding with the «X Jornades de Museus i Educació» (Tenth Conference on Museums and Education), the Barcelona Maritime Museum (Museu Marítim de Barcelona) has organised a fair of educational proposals for schools offered by museums. Under the subtitle 'sortir de l'aula, recursos educatius per a l'ensenyament' (getting out the classroom, educational resources for teaching) it aims to act as a platform for dialogue and interchange of opinions, information and experiences between museum educationalists and schools within the official educational system. For four days, more than one hundred museums from all over Catalonia set out their stands, resources and educational projects designed for the school public: from dramatised workshops and visits to educational materials of every kind.

Coincidint amb les «X Jornades de Museus i Educació», el Museu Marítim de Barcelona ha organitzat una fira de propostes educatives per a escolars realitzades pels museus i que sota el subtítol «sortir de l'aula, recursos educatius per a l'ensenyament» pretenia ser una plataforma de diàleg per a l'intercanvi de parers, d'informacions i d'experiències entre tècnics d'educació dels museus i dels centres d'ensenyament reglat.

Durant quatre dies -4, 5, 6 i 7 de juliol- més d'un centenar d'institucions museístiques de tot Catalunya, que van des dels grans museus nacionals (com el MNAC, el Museu d'Història de Catalunya o el MNCTEC) fins als petits museus locals, passant per aquells específics (CosmoCaixa, Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, Museu del Cinema...), han desplegat, en els seus estands, els recursos i les propostes educatives que destinen al públic escolar: des de tallers i visites teatralitzades a materials didàctics de tota mena.

EL PERQUÈ DE LA FIRA

Amb aquesta fira el MMB ha volgut commemorar el desè aniversari de

les jornades «Museus i Educació», que cada any reuneix prop d'un centenar de tècnics procedents de departaments d'educació de bona part dels museus catalans.

Unes jornades que han tingut diferents formats: seminaris de reflexió de llarga durada, cursos estructurats a partir de tallers, conferències, taules rodones... i han abordat múltiples temàtiques: els museus per a escolars; per a públic amb discapacitats; les famílies als museus, el museus i el públic individual, l'aprenentatge lúdic als museus, etc.

La voluntat del MMB ha estat convertir les Jornades de Museus i Educació en una plataforma de diàleg i d'intercanvi de parers, d'informacions i d'experiències entre tècnics d'educació sobre la funció educativa dels museus, la seva potencialitat i les seves restriccions, les vies i els problemes d'implementació, tant a nivell dels fonaments teòrics que la sustenten, com de la problemàtica real del disseny i desenvolupament dels programes educatius (adaptació als nivells curriculars, famílies, necessitats especials, etc.).

Amb els programes pedagògics destinats a escolars de bona part dels museus catalans desenvolupats, ens va semblar un moment favorable per buscar fórmules de col·laboració alternatives entre museus i entre aquests i les escoles; de dissenyar nous espais de treball comú per a l'enriquiment mutu, ja que, si bé és cert que els centres docents han respost molt favorablement a aquesta obertura dels museus «sortint de l'aula» i participant en les propostes proposades per les institucions museístiques, i que el nombre de visites realitzades per estudiants ha anat en augment, també ho és el fet que sovint sembla difícil la col·laboració entre els tècnics d'educació dels museus i els dels centres de formació reglada.

ALLÒ QUE TOT DOCENT NECESSITA SABER DELS MUSEUS

En plantejar-nos la Fira volíem que fos un espai especialment dinàmic, on hi succeïssin moltes coses a la vegada, on calgués anar d'una banda a una altra per no perdre's res del que passava. És per això que es va decidir estructurar-la en tres espais que funcionaven simultàniament:

1. La zona d'estands, integrada per 59 estands que representaven a 155 museus, on es mostraven les diferents propostes educatives que per part dels museus es realitzen per als centres de formació reglada.
2. Sis àrees de tallers. El centre

de la sala estava destinat a fer tallers d'una durada de mitja hora. Petits tastets de les activitats que es fan als museus i que tenien, entre altres, la missió de fomentar la participació del públic. Un d'aquests espais era el Planetari-Sphaera del Museu Marítim, que feia augmentar la diversitat de propostes que se succeïen a la vegada, en les diferents àrees, diferenciades per colors, que funcionaven simultàniament. Aquests tallers eren interromputs puntualment amb activitats teatralitzades, un format cada vegada més usual dins les programacions pedagògiques de les institucions museístiques.

3. La Sala de conferències. La reflexió va venir donada per les conferències que es feien a la Sala d'Actes del Museu amb ponents de reconegut prestigi com Eulàlia Bosch, Mikel Asensio o Magda Fernández. L'objectiu d'aquestes conferències va ser posar sobre la taula diferents aspectes sobre la relació entre l'escola i el museu: si el model educatiu que s'utilitza per part dels museus continua vigent i és el més adequat per a les escoles, si els punts de trobada són suficients i adequats, què espera l'escola del museu i què el museu de l'escola, etc.¹

En el marc de la Fira, la participació dels docents en un determinat nombre de tallers en què prèviament s'havien inscrit es va poder articular com un curs de formació permanent de 18 hores que tenia el

¹ Les conferències realitzades van ser:

- *El plaer desperta la inspiració, diu Peter Brook*, a càrrec d'Eulàlia Bosch, pedagoga i museòloga.
- *Qui ha de fer de mediador entre l'escola i el museu? un nexa entre cultura i educació*, a càrrec de Magda Fernández, professora de Didàctica de les Ciències Socials de la UB, i Lluïsa Ruhí, directora del CRP del Masnou
- *Aprendizaje informal en museos*, a càrrec de Mikel Asensio Brouard, professor de psicologia de la UAM i assessor en temes de museus i educació
- *La relació entre l'escola i el museu: creuaments de mirades*, taula rodona amb Cristina Pou, investigadora en museus i estudis de públics, d'Observatori dels Públics; Carla Padró, professora doctora de la Facultat de Belles Arts de la UB, especialitat en museologia crítica i estudis de museus; Joana Maria Riera, mestra i coordinadora del Departament d'Educació de la Fundació Joan Miró de Palma; Javier Rodrigo, investigador en museus i pedagogia crítica, d'Observatori dels Públics, i Jordi Vives, educador de museus i professor d'IES.

reconeixement de la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

EL RESULTAT

Sens dubte l'experiència de la Fira de Museus i Educació ha estat molt positiva en diferents aspectes. D'una banda ha permès el contacte i l'intercanvi d'experiències entre els professionals dels museus, ja que ha permès prendre el pols de tot el que està passant, a nivell educatiu, en les nostres institucions museístiques.

L'expectació ha estat especialment intensa entre el col·lectiu de museòlegs. Les peticions per poder disposar d'un estand fetes per part de diversos museus de l'estat espanyol han estat moltes, però la manca d'espai ha fet que només poguéssim acollir aquelles institucions de Catalunya. Tanmateix, molts altres museòlegs de Madrid, Saragossa, del País Basc, de les Balears i també d'Itàlia i de França no han volgut perdre's l'experiència i han estat amb nosaltres en qualitat de visitants.

L'objectiu de la Fira de Museus i Educació era el d'aproximar els centres docents als museus i viceversa, ja que malgrat que el públic escolar és un dels puntals de la majoria de les nostres institucions, ambdós mons solen estar força allunyats i és important analitzar què esperen els docents dels museus i quines mancances troben els museus en les visites escolars. La presència de docents ha estat

menor de la prevista, sigui per les dates en què s'ha fet la Fira, sigui per la quantitat de cursos de formació permanent que s'ofereixen per part de diferents institucions en aquestes mateixes dates o perquè la difusió cap aquest col·lectiu és sempre difícil. Tot i així, aquells que han fet el curs han quedat gratament sorpresos de la quantitat de recursos educatius que tenen els museus així com de la seva qualitat. L'experiència, sens dubte, ha valgut la pena.